

جایی که واقعیت و مدیریت ریسک با هم تداخل می کنند

درس هایی از هک شدن شبکه سونی

« منبع: مجله هکینگ » نویسنده: سیمون واکر، جواد مالک « ترجمه: احمد شریف پور

SONY

تاکنون مقالات زیادی به شبکه پلی استیشن سونی، PSN، اختصاص داده شده است که در پی نفوذ هکرها از کار افتاد. این رخداد به شدت کانون توجه همگان قرار گرفت و به سبب طرح سؤالات فراوان از سونی، مایه شرمندگی مدیران این شرکت شد. سؤالاتی که به برخی از آنها هنوز هم پاسخ قانع کننده ای داده نشده است.

محافظت در برابر تمام مشکلات امنیتی یک محصول به سادگی امکان پذیر نیست؛ اما ارزیابی مناسب ریسک حداقل نشان خواهد داد که این مشکلات احتمالی چه خواهند بود و امکان تصمیم گیری آگاهانه را فراهم خواهد آورد. این موضوعی است که هم برای سازمان و هم برای شما به عنوان مصرف کننده بسیار مهم است. شاید شما استیو جابز یا استیو بالمر نباشید یا شرکتی که در آن مشغول کار هستید، ممکن است یک جامعه بازی آنلاین نداشته باشد و ممکن است که به فروش کنسول های بازی نپردازد؛ اما به یقین مصرف کننده کالاها و خدماتی هستید که دست کم امیدوارید «امنیت» داشته باشد. اگر پول خود را در بانک می گذارید، امید دارید که تازمانی می خواهید آن را برداشت کنید، سرچایش باقی بماند. اما مهم ترین موضوع این است که به دلیل استفاده بسیار محصولات از عناصر و بخش هایی که بر مبنای فناوری کار می کنند، امنیت در حال تبدیل شدن به مقوله ای با اهمیت روزافزون است. به عنوان مثال، ممکن است شما امروزه از بانکداری آنلاین استفاده کنید.

در اتفاقی که برای سونی رخ داد، نکته های بسیاری وجود دارد که افراد چه از دید فنی و چه از دید تجاری می توانند از آن ها درس بگیرند. این رخداد به ویژه تأثیر فرهنگ هایی را با ارزیابی ریسک ضعیف به خوبی نشان می دهد. شاید بر آورد شرکت ها از میزان نگرانی های مشتریانانشان در زمینه های امنیتی و ریسک های تکنولوژیک، کمتر از حد واقعی آن باشد.

شبکه پلی استیشن

خدمات شبکه پلی استیشن سونی، از دید مشتریان پیشنهاد فریبدهای به نظر می‌رسد. علاوه بر فراهم آوردن امکان رقابت آنلاین، مشتریان می‌توانند از طریق این شبکه به گشت‌وگذار در اینترنت پرداخته، به صورت آنلاین فیلم ببینند و بسیاری از کارهای دیگر را انجام دهند. نخستین جذابیت این شبکه در مجموعه بازی‌های قابل دانلود آن نهفته است. این بسته جذاب که کاربری ساده‌ای نیز دارد، در سراسر جهان ۷۷ میلیون کاربر (فقط ۳ میلیون نفر در انگلیس) را به خود جذب کرده است.

اما در پشت این شبکه چه می‌گذرد؟

نکته اول: دسترسی سریع به خدمات است که به طور معمول به هویت‌سنجی سریع و پرداخت‌های آنی و یکپارچه با سیستم تعبیر می‌شود و این خود به معنای ذخیره‌سازی اطلاعات مرتبط با کاربر (مثلاً شماره کارت اعتباری) در محل‌هایی با دسترسی ساده است. زمانی که شما چنین داده‌هایی را ذخیره کنید، چیزی در اختیار دارید که ارزش سرقت شدن را دارد.

نکته دوم: کاربر نهایی (فردی که در خانه با پلی استیشن بازی می‌کند) ممکن است تصور کند که محصول امنی را خریداری کرده، زیرا برای اطلاعات خود کلمه عبور تعریف کرده است. اما آنچه که نمی‌تواند ببیند، این است که زیرساختی که تمام این خدمات را پشتیبانی می‌کند، چندان امن نیست.

نکته سوم: اگر شما محصولی برای جوانان و افراد آشنا با فناوری عرضه می‌کنید، محصولی که باید به صورت جهانی قابل دسترسی باشد، شما در واقع در حال ایجاد یک نگاهت به جامعه افرادی هستید که بیشترین علاقه را به آزمایش فناوری‌های جدید دارند. هیچ‌کدام از این موارد، موضوعاتی محرمانه و ناشناخته نبودند. پس چه چیزی مایه اشتباه شد؟

داستان سونی

بنا به اظهارات سونی، این رویداد نفوذی بود که از مکانی بیرون از مجموعه سونی صورت گرفته بود و به یقین به افشای بخش‌هایی از داده‌های کاربران منجر شده بود. بخش‌هایی نظیر نام کاربری، آدرس (شهر و ایالت و کدپستی)، کشور، آدرس پست الکترونیک، تاریخ تولد و کلمه عبور PSN از جمله داده‌های افشا شده بودند. علاوه بر این جزئیات

به نظر می‌رسد که داده‌های بیشتری نظیر اطلاعات کارت‌های اعتباری و اطلاعات حساب‌های پایین دستی (نظیر حساب‌هایی که والدین ایجاد کرده و از طریق آن حساب‌های فرزندان‌شان را شارژ می‌کردند) نیز فاش شده‌اند. به یقین، گزارش‌های برخی مطبوعات نیز چنین مواردی را تأیید می‌کنند. توصیه سونی اتخاذ راهکارهای احتیاطی (مثلاً تماس با بانک و اعلام افشای اطلاعات کارت بانکی) است.

نخستین ادعاهای سونی درباره رهبری و پیاده‌سازی این حمله از طریق گروه هکری «ناشناس» (Anonymous)

بلافاصله توسط این گروه رد شد. گروه هکری ناشناس به سرعت و به صورت رسمی دخالت در این عملیات را رد کرد. به نظر می‌رسد، این ادعا تنها تلاشی برای توجیه مشکل به وجود آمده بود که در هر صورت چندان پذیرفتنی نبود. ریشه اصلی این رخداد نتیجه تأثیر عملیات و اتفاقات بیرونی نبود، بلکه در (سیستم‌های امنیتی) خود سونی نهفته بود.

ارزیابی امنیت، بایدها و نبایدها

در تئوری، اصول پذیرفته‌شده‌ای وجود دارند که هرگاه سازمانی (دولتی) یا مجموعه‌ای تجاری قصد راه‌اندازی خدمات فناورانه جدیدی (مانند یک فروشگاه آنلاین) را داشته باشد، باید به آن‌ها پای‌بند باشد.

خلاصه این اصول به این شرح است:

- سازمان‌ها باید در سیاست‌نامه‌ای مدون، اعلام کنند که محصول جدید به ارزیابی ریسک امنیتی نیاز دارد.
- در یکی از مراحل آغازین پروژه جدید، با متخصصان امنیتی سازمان مشورت شود تا آن‌ها اعلام کنند که کدام نمونه از خصیصه‌های امنیتی باید در محصول جدید گنجانیده شود.
- پیش از راه‌اندازی محصول، آزمایش‌های لازم برای اطمینان از پیاده‌سازی خواسته‌های متخصصان امنیت انجام شود. این مورد می‌تواند حتی شامل آزمایش نفوذ (هک اخلاقی) نیز باشد.
- هر مشکل یافته شده، گزارش شده و پیش از ارائه محصول به بازار برطرف شود.

اما در عمل قضیه بسیار متفاوت است. اگر سازمانی به این نتیجه برسد که سایر موارد (مثلاً عرضه سریع محصول به بازار) مهم‌تر از امنیت محصول است، ممکن است از این اصول تعدی کرده و از مراحل گفته شده صرف‌نظر کند.

مشتریان در اغلب موارد درباره «امنیت» به عنوان بخشی از محصولی که خریداری می‌کنند، پرس‌وجو نمی‌کنند. به نظر شما چه تعداد از نوجوانانی که مشتاق خرید PS3 هستند، واقعاً درباره امنیت جزئیات حساب‌های مالی والدین‌شان فکر می‌کنند؟ ممکن است متخصصان امنیت گاهی با یافته‌ها و مواردی روبه‌رو شوند که درک آن‌ها مشکل و بسیار پیچیده باشد یا به روشنی توصیف نشده باشد. همچنین ممکن است گاهی بسیار دیرتر از آن‌که بتوانند تغییری اساسی ایجاد کنند، به یک پروژه دعوت شوند.

چشم‌انداز فرهنگی؛ تصمیم‌گیری در خلاء؟

در این مورد خاص فرهنگ تجاری حاکم بر سونی، ممکن است یکی از عوامل بسیار مهم جریان باشد. این نخستین باری نیست که سونی دست به یک بازی (حرکت) سریع زده و در آن شکست خورده است. در اکتبر سال ۲۰۰۵ این نکته مطرح شد که دیسک‌های موسیقی سونی برای «مدیریت حقوق دیجیتال» رونقیتی را روی کامپیوترهای کاربران نصب می‌کنند. یافتن و از بین بردن این رونقیت کار چندان مشکلی نبود و این کار مطابق قوانین بسیاری از

آنچه شما در این مقاله خواهید آموخت:

- چرا ارزیابی ریسک مهم است؟
- چرا گاهی سازمان‌ها در این مورد اشتباه می‌کنند؟
- چگونه مشکلات امنیتی بر افراد (و نه فقط سازمان‌ها) اثر خواهند گذاشت؟
- گام‌هایی که باید برای حفاظت از داده‌های شخصی خود بردارید؟
- آنچه باید بدانید:
- ساده‌ترین تعریف ریسک: رویدادی زیان‌آور به همراه احتمالی که به آن نسبت داده می‌شود.
- ساده‌ترین تعریف ارزیابی ریسک: فرآیند ارزیابی مواردی که ممکن است با مشکل روبه‌رو شود و میزان احتمال رخ دادن آن.

کشورها جرم محسوب می‌شود. این قضیه به صورت قابل بحثی کاربران را در معرض ریسک‌های امنیتی خطرناک قرار می‌داد.

آیا دلیل این امر به سادگی ارزش کمتر ملاحظات امنیتی نسبت به ملاحظات تجاری بود؟ شاید توسعه‌دهندگان مجبور به عرضه محصولی شده بودند که به صورت ذاتی از امنیت پایینی برخوردار بود یا حتی قابلیت‌های امنیتی در آن پیش‌بینی نشده بود. این اتفاق ممکن است به این دلیل رخ دهد که آن‌ها در این زمینه آموزشی ندیده‌اند یا شرح وظایف این توسعه‌دهندگان بدون ملاحظات امنیتی تعریف شده است.

اگر عرضه محصول به واسطه محدودیت زمانی تحت فشار باشد، دیگر برای آزمایش‌های سنگین امنیتی روی زیرساخت نگاه‌دارنده محصول جایی وجود نخواهد داشت. به هر حال کاربر نهایی از امنیت برخوردار خواهد بود. چرا نگران چیز دیگری باشیم؟

اما از نقطه نظر فرهنگی هنوز مشکل دیگری نیز در زمینه تصمیم‌گیری وجود دارد. در سازمان‌های به شدت سلسله‌مراتبی، نیروی واقعی تصمیم‌گیرنده معمولاً تماماً در بالای هرم سلسله‌مراتب متمرکز شده است. سطحی که در آن معمولاً از متخصصان فنی خبری نیست و این متخصصان جایی در این سطوح ندارند. ارزیابی ریسک چندان آسان نیست و اگر به واقعیت‌ها و حقایق دسترسی نداشته باشید، دشوارتر هم خواهد شد. این امر باعث خواهد شد که مدیران رده بالا به جای ارزیابی میزان ریسک (که فرآیندی پردردسر و مستلزم درگیر شدن با جزئیات است) درباره اندازه آن «تصمیم بگیرند».

با این اوصاف، آیا مدیران سونی به عنوان یک سیاست‌کلی درباره همه محصولات یا فقط درباره این محصول اصلی و راهبردی، در زمینه امنیت دست به «تصمیم‌گیری» زده‌اند؟ چنین کاری به سادگی زمینه را برای رخدادهای بعدی فراهم خواهد کرد.

آیا ارزیابی ریسک به شیوه درست پیاده شده یا تنها میانبرهایی برای عبور سریع از مراحل مختلف تولید محصول برای رسیدن به

مهلت زمانی خاصی بوده است؟ آیا شبکه به شیوه‌ای مناسب تفکیک شده بود تا بخش‌های مرتبط با بازی از بخش‌های مربوط به پرداخت‌ها مجزا شود؟ آیا برای آزمایش تمام و کمال سیستم زمان کافی اختصاص داده شده بود؟ بسیاری از شرکت‌ها با عرضه نسخه‌های بتا و فراهم آوردن امکان گزارش خطا برای کاربرانشان، از این مرحله به سرعت عبور می‌کنند. اگرچه این شیوه ممکن است ارزان و رضایت‌بخش به نظر برسد، اما در همه شرایط اقدامی درست و اصولی نخواهد بود.

درس‌هایی که آموخته شد

می‌توان به راحتی و با نسبت دادن ریشه‌های این اتفاق به بی‌کفایتی دست‌اندرکاران از آن گذشت. اما این کار ساده‌انگاری است و چندان مفید نخواهد بود. بنابراین، منعکس کردن برخی از بن‌مایه‌های اصلی چنین رخدادی، چه از دید یک شرکت و چه از دید یک فرد بی‌دلیل نخواهد بود.

چشم‌انداز شرکتی

زمانی که پلی‌استیشن ۳ به دست کاربر نهایی برسد، سونی در برابر هرگونه تغییر و دستکاری که کاربر در آن اعمال کند، تقریباً توانایی هیچ واکنشی را نخواهد داشت. بنابراین، هرگونه تمهیدات امنیتی که در داخل دستگاه تعبیه شده باشد، بی‌فایده خواهد بود. اگر شما محصول یا قطعه‌کدی را به مشتریانتان تحویل می‌دهید، تا چه حد می‌توانید مطمئن باشید که این محصول به هر شکلی، دستکاری نشود؟

همان‌گونه که هر جرم‌شناسی نیز به شما خواهد گفت، برای وقوع یک جرم به سه عامل و سیله، انگیزه و فرصت نیاز خواهد بود. یک پورتال آنلاین مانند شبکه پلی‌استیشن، یک سایت یا یک برنامه بانکداری با هدف فراهم کردن دسترسی برای کاربران تمام دنیا تولید می‌شود، به عنوان راه دسترسی به نوعی دارای ارزشمند طراحی خواهد شد و بنابراین بی‌شک توسط عده‌ای مورد هجوم قرار خواهد

هکر PSN به دام افتاد

سه مضمونی که در حمله به شبکه PSN سونی دست داشته‌اند، توسط پلیس اسپانیا دستگیر شدند. به گفته پلیس دستگیرشدگان، رهبران محلی گروه هکری معروف Anonymous هستند. گروهی که به صورت واقعاً ناشناس فعالیت می‌کند و اعضای آن در سراسر دنیا پراکنده شده‌اند. توجه پلیس اسپانیا در اکتبر گذشته به این سه نفر جلب شد، یعنی زمانی که آن‌ها با حمله به وب‌سایت وزارت فرهنگ اسپانیا به قوانین جدید این وزارت‌خانه در راستای افزایش مجازات داندوهای غیرقانونی واکنش نشان دادند. با بررسی سوابق گفت‌وگوهای آنلاین (چت) و صفحات مختلف وب، پلیس رد حمله به شبکه PSN را تا سرور یکی از مضمونان دنبال کرد.

این سیستم همان سروری بود که چندین سایت دیگر از جمله سایت دو بانک اسپانیا، چندین سایت دولتی در اسپانیا، الجزایر، مصر، ایران و حتی سایت شرکت ایتالیایی Enel را که در زمینه انرژی فعالیت دارد، نیز از کار انداخته بود. اگر جرم این سه نفر ثابت شود، ممکن است به مجازاتی معادل سه سال زندان برای همکاری غیرقانونی در نفوذ به سایت‌های شخصی و سازمانی محکوم شوند. البته، هنوز

مشخص نیست که آیا این سه نفر یا حتی گروه هکری انانیموس تنها مهاجمان شبکه سونی (با خسارت تخمینی ۱۷۱ میلیون دلار) بوده‌اند یا این که گروه‌های دیگری نیز با

انانیموس در این سرقت همکاری داشته‌اند.

گرفت. مسئله این نیست که آیا شما مورد حمله قرار خواهید گرفت یا خیر، بلکه مسئله اصلی این است که آیا قادر به تشخیص حمله، جلوگیری از آن و برطرف کردن بحران ناشی از حمله در زمانی معقول خواهید بود یا خیر.

با در نظر داشتن این نکته آخر، باید امنیت محصول را از ابتدا تا انتها مورد توجه قرار داد. همان گونه که برای سونی اتفاق افتاد، اگر زیرساخت نگه دارنده محصول شما مملو از حفره های امنیتی باشد، غیر قابل نفوذ بودن محصول شما هیچ فایده ای نخواهد داشت. یک هکر هیچ گاه همانند یک مدیر پروژه فکر نخواهد کرد. یک هکر به دنبال حفره های موجود در حصار دفاعی شما می گردد، نه این که نگران پروژه های فرعی باشد که هر یک بخشی از محصول نهایی شما را می سازند.

سونی هنگام مشخص شدن نفوذ به سیستم تصمیم گرفت، شبکه پلی استیشن را موقتاً از کار بیاندازد. سونی به عنوان یک سازمان این امکان را دارد که با استفاده از اندوخته هایش، کل شبکه را چند روز یا حتی چندین هفته و حتی به قیمت از دست دادن سود از کار بیاندازد. البته حتی سونی هم تا حد مشخصی از ضرر را تحمل خواهد کرد. اما اگر شما شرکتی هستید که تنها از طریق اینترنت با مشتریان خود سروکار دارید، آیا می توانید پس از انجام یک نفوذ، کل سیستم خود را آفلاین کنید؟ این مسئله بیشتر کسب و کارهای کوچک را تهدید خواهد کرد.

چشم انداز فردی

به حلقه ضعیف زنجیره دفاعی تبدیل نشوید. به عنوان مثال، بسیاری از افراد از کلمه عبور یکسانی در سیستم های مختلف استفاده می کنند. به همین دلیل، کلمه عبوری که برای شبکه پلی استیشن به کار می برند، همان کلمه عبوری است که از آن در ایمیل، بانکداری آنلاین، آمازون، eBay و PayPal استفاده خواهند کرد و تمام این ها به این معنا است که اگر کلمه عبور شما در یکی از این سیستم ها مورد دستبرد قرار بگیرد، ممکن است به روش های گوناگونی تحت تأثیر قرار بگیرید و بیشترین تأثیر چنین مشکلاتی به طور مستقیم گریبان گیر خود شما خواهد بود؛ زیرا شما باید برای مسدود کردن حساب ها یا لغو اشتراک ها به بانک یا سایت های مختلف مراجعه کنید. چه تعداد از والدین هنگام ثبت مشخصات کارت اعتباری خود در PSN به این مسائل اندیشیده بودند؟

پیش از به اشتراک گذاشتن اطلاعاتتان در شرکت های آنلاین به دقت فکر کنید. تا چه حد مطمئن هستید که آن ها از اطلاعات شما به درستی محافظت می کنند؟ آیا در این مورد سؤال کرده اید؟ حتی اگر شرکتی محصول یا خدمات ارزان قیمتی را ارائه می کند، به اندازه یک بانک ملزم به حفاظت از کلمه عبور و اطلاعات شما خواهد بود. شما با پرسیدن این سؤال که «محصول آنلاین شما تا چه اندازه امن است؟» لطف بزرگی در حق همه خواهید کرد. این سؤال به شرکتی که شما در حال خرید از آن هستید، نشان خواهد داد که امنیت مقوله مهمی است.

به خاطر داشته باشید که به صورت قانونی حق با شما است. در بسیاری از کشورها و به ویژه در اتحادیه اروپا قوانینی درباره نحوه جمع آوری، ذخیره، پردازش و امن نگه داشتن اطلاعات شخصی افراد وضع شده است.

به یقین، چنین قوانینی به تنهایی مانع از بروز مشکلات امنیتی نخواهند شد، زیرا که قانون به تنهایی از وقوع جرم جلوگیری نخواهد کرد. اما به شرکت ها و سازمان ها یادآوری خواهد کرد که باید ملاحظات شما را جدی بگیرند.

آینده

سونی سرانجام از بحران ناشی از این حادثه بیرون خواهد آمد. شبکه پلی استیشن دوباره آنلاین خواهد شد و کاربران ممکن است گاهی به یاد هفته هایی بیفتند که مجبور بودند بدون بازی های آنلاین سر کنند. هرچه نفوذ های بیشتری رخ دهد، مشتریان بیش از پیش انتظار خواهند داشت که امنیت به یکی از خصوصیات کلیدی محصول یا خدمات شما تبدیل شود. به هر حال داده های آن ها است که در معرض خطر قرار دارد و آن ها هستند که باید در سرهای ناشی از مسدود کردن حساب ها و... را تحمل کنند. این ملاحظات باید در متن تصمیم گیری های تجاری مرتبط با امنیت دخیل شود، نه این که تنها به عنوان ماده ای از حقوق قانونی مصرف کنندگان در قراردادهای فروش یا ارائه خدمات ذکر شود. به نظر می رسد، رسانه ها هم همین نظر را داشته و بیش از پیش مایل هستند داستان هایی درباره مسائل و مشکلات امنیتی موجود منتشر کنند.

صنایع خودروسازی در چند دهه گذشته بیش از هر چیز بر امنیت خودروها تأکید داشته اند. اکنون و تنها بعد از گذشت چند دهه، هنگامی که یک راننده درگیر یک تصادف می شود، دیگر مطمئن است که کمربندهای ایمنی، کیسه های هوا و سایر تمهیدات ایمنی خودرو او را از مرگ یا جراحات شدید محافظت خواهد کرد. شرکت های فعال در دنیای IT نیز باید اعتماد کاربران شان را جلب کنند و به آن ها اطمینان دهند که حتی در صورت بروز هر مشکلی داده های آن ها در امان خواهد ماند. نتوست (Natwest) یکی از بزرگترین بانک های انگلیس و جزئی از گروه RBS است. لحاظ شدن معیارهای امنیتی در موافقت نامه کاربران نتوست، یکی از مثال های مناسب نگاه به امنیت به عنوان جزئی از ارزش یک محصول است. این سند (موافقت نامه کاربران نتوست) که به صورت سالانه منتشر می شود، کارایی سازمان را در برابر مجموعه ای از آزمایش ها به تفصیل شرح می دهد و با تبلیغات تلویزیونی نیز حمایت می شود. در آخر، تأثیر بلند مدت نقص های امنیتی را در خاطر داشته باشید. اگر PSN امن نبوده، چه محصولات، خدمات یا زیرساخت های دیگری از سونی اکنون زیر ذره بین قرار گرفته است؟ و زمانی که تمام این نوجوانان چهارده ساله تصمیم بگیرند خرید فناورانه بعدی خود را انجام دهند، چه خواهد شد؟

درباره نویسندگان

۱. **سیمون واکر:** در زمینه امنیت اطلاعات و در عرصه های نظیر امور مالی، دولتی، پخش محتوا و سایر بخش های فناوری محور، بیش از دوازده سال سابقه دارد. وی در شرق اروپا، آفریقای جنوبی و ترکیه کار کرده است. سیمون به راهبردی بودن و نحوه مدیریت امنیت اطلاعات توجه ویژه ای دارد. او یکی از نویسندگان گزارش های امنیتی مختلف بوده و مقاله هایی را در نشریه های اروپا و خاورمیانه به چاپ رسانده است. سیمون که قبلاً عضو CLAS (سرنام CIESG Listed Advisor Scheme) بوده، اکنون در مدرسه تجارت هنلی (Henley) به تحصیل در رشته MBA مشغول است.

۲. **جوادمالک:** با بیش از یازده سال تجربه که بیشتر آن در بانک های معتبر جهانی بوده است، از متخصصان امنیت اطلاعات و مشاور ارشد امنیت در کواتنایا (Quantainia) است. وی که به عنوان یکی از مدافعان افزایش آگاهی عمومی شرکت ها و افراد در زمینه امنیت به شمار می رود، مقاله ها و ویدیوهای متعددی را در زمینه امنیت اطلاعات منتشر کرده است. جوادمالک، مدارک CISSP و SANS GIAC را کسب کرده و یکی از بنیان گذاران سکویرتی بی سایدز (Security B-Sides) در لندن است.